

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542¹

จิตา รอดบางยาง²

ปัจจุบันรูปแบบการก่ออาชญากรรมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอยู่เสมอ โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรมทางเศรษฐกิจมีการขยายตัวสร้างเครือข่ายอย่างเป็นระบบครอบคลุมไปทั่วโลก มีการพัฒนารูปแบบให้ซับซ้อนจนยากแก่การบังคับใช้กฎหมายและดำเนินคดีเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด เนื่องจากโลกยุคปัจจุบันมีการใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสาร เชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วไร้ขีดจำกัดทางพรมแดน จึงทำให้การก่ออาชญากรรมในรูปแบบของเครือข่ายขยายตัวอย่างกว้างขวาง ทำให้องค์กรอาชญากรรมได้เงินหรือผลประโยชน์เป็นจำนวนมหาศาล โดยทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดจะถูกเข้าสู่กระบวนการฟอกเงินในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อแปลงทรัพย์สินดังกล่าวให้กลายเป็นทรัพย์สินที่ได้มาอย่างถูกกฎหมาย และนำมาใช้เป็นต้นทุนในการประกอบอาชญากรรมต่อไป จึงทำให้เกิดปัญหาการดำเนินคดีที่ไม่สามารถลงโทษผู้บงการหรือผู้ที่เป็นหัวหน้าที่อยู่เบื้องหลังได้ ส่งผลให้ปัญหาอาชญากรรมทางเศรษฐกิจทวีความรุนแรงมากขึ้นและนับเป็นการกระทำที่เป็นอันตรายต่อความสงบสุขของประเทศและความสงบเรียบร้อยของประชาชน จึงมีประชาชนจำนวนมากได้รับความเสียหายจากการก่ออาชญากรรมดังกล่าว ดังนั้น ภาครัฐจึงจำเป็นต้องเข้าไปดำเนินการป้องกันและปราบปราม

โดยมาตรการหนึ่งที่น่ามาใช้เพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการฟอกเงิน และนำเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปใช้ในการกระทำความผิดต่อไป คือ มาตรการยึดหรืออายัดทรัพย์สินทางแพ่งเพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานให้ตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาการใช้มาตรการยึดหรืออายัดทรัพย์สินทางแพ่งสามารถดำเนินการปราบปรามผู้กระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตาม มาตรการดังกล่าวก็มีผลกระทบต่อบุคคลที่เป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดมูลฐาน จึงได้มีการกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในความผิดมูลฐานในมาตรา 49 วรรคท้าย แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์หรือวิธีการ

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คนพร จิตต์จรุงเกียรติ และกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.พันธ์เทพ วิฑิตอนันต์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑิลา ภักดีคง

²นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาเขตบางนา

คุ้มครองสิทธิผู้เสียหายไว้ในระเบียบคณะกรรมการธุรกรรม ว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2559

อย่างไรก็ดี แม้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จะมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายแล้ว แต่กฎหมายดังกล่าวยังคงขาดการกำหนดหลักเกณฑ์บางประการในการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหาย ซึ่งเป็นสาระสำคัญ แม้จะมีการออกระเบียบคณะกรรมการธุรกรรมว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2559 เพื่อที่จะกำหนดเป็นกฎเกณฑ์ขึ้นมา แต่จากการศึกษาผู้เขียนเห็นว่ายังขาดความชัดเจนในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติที่เป็นกฎหมายเฉพาะ ส่งผลให้เกิดปัญหาการบังคับใช้บทบัญญัติกฎหมายดังกล่าว ดังนี้

ประเด็นปัญหาที่หนึ่ง ปัญหาการไม่มีคำนิยามคำว่า “ผู้เสียหาย” ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เนื่องจากปัจจุบันในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ยังไม่มีนิยามคำว่า “ผู้เสียหาย” ส่งผลให้การพิจารณาคดีของศาลในเรื่องการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายไม่ครอบคลุมถึงผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินจากการกระทำความผิดมูลฐาน ซึ่งการที่พระราชบัญญัติไม่มีการกำหนดนิยามคำว่า “ผู้เสียหาย” ส่งผลให้เกิดปัญหาผู้ได้รับความเสียหายที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินจากการกระทำความผิดมูลฐานไม่สามารถขอคุ้มครองสิทธิในฐานะผู้เสียหายตามความผิดมูลฐานของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ แม้ผู้เสียหายดังกล่าวจะยื่นคัดค้านเข้ามาในคดี แต่ศาลก็ตีความคำว่า “ผู้เสียหาย” ตามมาตรา 49 วรรคหก แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยตีความว่าต้องเป็นผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน ดังนั้นผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินจากการกระทำความผิดมูลฐานจึงไม่ถือเป็นผู้เสียหายที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แม้ผู้เสียหายดังกล่าวจะสามารถใช้สิทธิทางแพ่งเพื่อเรียกร้องการชดเชยทรัพย์สินเพื่อให้ตนได้รับการเยียวยาได้ แต่เมื่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดไว้หมดแล้ว ผู้เสียหายรายดังกล่าวจึงไม่อาจได้รับการชดเชยคืนความเสียหายได้

ดังนั้นหากมีการกำหนดคำนิยามของคำว่า “ผู้เสียหาย” ที่ชัดเจนไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จะส่งผลให้ผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินจากการกระทำความผิดมูลฐานได้รับการชดเชยคืนความเสียหาย อันเป็นการคุ้มครองสิทธิในทางทรัพย์สินของผู้เสียหายให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ประเด็นปัญหาที่สอง ปัญหาการไม่มีหลักเกณฑ์การยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ตามมาตรา 49 วรรคท้าย ซึ่งบัญญัติว่า

“ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้าปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน ให้เลขาธิการขอให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไปคืนหรือชดใช้คืนให้แก่ผู้เสียหาย แทนการสั่งให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินด้วยในคราวเดียวกันและเมื่อศาลมีคำสั่งให้คืนทรัพย์สินหรือชดใช้ให้ผู้เสียหายตามวรรคนี้แล้ว ให้สำนักงานดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งศาลโดยเร็ว” โดยได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์การคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายไว้ในระเบียบคณะกรรมการธุรกรรม ว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2559 ข้อ 3 ว่า “...ไม่อาจดำเนินการเพื่อขอคืนทรัพย์สินหรือชดใช้คืนความเสียหายดังกล่าวได้ตามกฎหมายอื่นหรือดำเนินการตามกฎหมายอื่นแล้วแต่ไม่เป็นผล” จะเห็นได้ว่าจากข้อความดังกล่าวไม่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนในการยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย ทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดขอบเขตในการรับคำร้องได้โดยยาก ส่งผลให้เกิดปัญหาในการใช้ดุลพินิจพิจารณาคำร้องของพนักงานเจ้าหน้าที่ แม้จะมีการออกระเบียบฯ กำหนดหลักเกณฑ์การยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายขึ้นมารวมอยู่ในคำนิยามของผู้เสียหาย แต่ยังคงขาดความชัดเจนในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ ทำให้ผู้เสียหายที่เป็นเอกชนเพียงรายเดียวอาศัยช่องว่างยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทั้งที่สามารถดำเนินการตามกฎหมายอื่นใดได้ ด้วยเจตนาหรือไม่เจตนาก็ตาม

ดังนั้นจากปัญหาดังกล่าวจึงควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์การยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิที่ชัดเจนในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยให้ผู้ที่อ้างว่าเป็นผู้เสียหายที่จะยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต้องแสดงหลักฐานในการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอื่นแล้วไม่เป็นผล เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหลักเกณฑ์การพิจารณาในการรับคำร้องขอคุ้มครองสิทธิที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้ง เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปตามเจตนารมณ์และเป็นการอุดช่องว่างจากการอาศัยอำนาจสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการคุ้มครองสิทธิโดยยังมีช่องทางในการบังคับใช้ตามกฎหมายอื่นได้

ประเด็นปัญหาที่สาม ปัญหาการไม่มีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการดำเนินการในกรณีที่ผู้เสียหายไม่ได้ยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิภายในระยะเวลาที่กำหนด เนื่องจากในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับระยะเวลาในการให้ผู้เสียหายมายื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยจะกำหนดไว้เพียงแต่ในระเบียบคณะกรรมการธุรกรรมว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2559 แม้จะมีการออกระเบียบเพื่อที่จะกำหนดเป็นกฎเกณฑ์ขึ้นมา แต่ก็ยังขาดความชัดเจนในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติที่เป็นกฎหมายเฉพาะ การยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายตามระเบียบคณะกรรมการธุรกรรมว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2559 มีการกำหนดให้ผู้เสียหายยื่นคำร้อง

พร้อมพยานหลักฐานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน 30 วัน นับจากวันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา หากยื่นเกินกำหนดเวลาดังกล่าวเป็นอำนาจของเลขาธิการในการพิจารณาอนุญาต ในกรณีที่ผู้เสียหายมายื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิต่างกรรมต่างวาระเมื่อล่วงพ้นกำหนดระยะเวลา 30 วัน นับแต่วันที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ส่งผลให้การดำเนินงานที่กำลังดำเนินอยู่ต้องหยุดชะงัก เกิดปัญหาการทำงานที่ซ้ำซ้อน เกิดความล่าช้าในการทำงานในขั้นตอนที่เหลือและส่งผลกระทบต่อสิทธิของผู้เสียหายที่ยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิภายในระยะเวลาที่กำหนด จึงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ประกาศคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในพระราชกิจจานุเบกษาเรียบร้อยแล้ว

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า แม้จะมีการออกระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์ในกรณีที่ผู้เสียหายไม่ได้ยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิภายในระยะเวลาที่กำหนด แต่ก็ยังขาดความชัดเจนในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จึงควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการดำเนินการในกรณีที่ผู้เสียหายไม่ได้ยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ชัดเจนในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เพื่อลดปัญหาการทำงานที่ซ้ำซ้อน และเพื่อก่อให้เกิดเป็นธรรมต่อผู้เสียหายที่ยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิภายในระยะเวลา อันจะเป็นประโยชน์ในการพิจารณาคดีของศาลต่อไป

ประเด็นปัญหาที่สี่ ปัญหาการพิสูจน์ความเสียหายที่แท้จริง เนื่องจากการดำเนินการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายตามมาตรา 49 วรรคหก แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน ให้เลขาธิการขอให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้นำทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ไปคืนหรือชดเชยคืนให้แก่ผู้เสียหายแทน การสั่งให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินในคราวเดียวกัน โดยผู้เสียหายต้องยื่นคำร้องพร้อมหลักฐานแสดงรายละเอียดแห่งความเสียหาย และจำนวนความเสียหายที่ได้รับจากการกระทำความผิดมูลฐานนั้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และพนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องทำการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความเสียหายของผู้เสียหาย ตามข้อ 4 และข้อ 5 แห่งระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย ในความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2559 ในปัจจุบัน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ไม่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข ในการยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในส่วนของกรขึ้นเอกสาร พยานหลักฐานประกอบการยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย โดยจะกำหนดไว้เพียงแต่ในระเบียบคณะกรรมการธุรกรรมว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2559 แม้จะมีการออกระเบียบเพื่อที่จะกำหนดเป็นกฎเกณฑ์ขึ้นมาแต่ก็ยังขาดความชัดเจนในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติที่เป็นกฎหมายเฉพาะ จึงทำให้ผู้ที่อ้างตนเป็นผู้เสียหายจำนวนมากไม่ทราบหลักเกณฑ์

เงื่อนไข ในการยื่นพยานหลักฐานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ จึงไม่นำเอกสารหรือพยานหลักฐานต่าง ๆ มาแสดงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยอ้างว่า เอกสารหรือหลักฐานดังกล่าวสูญหาย หรือให้หน่วยงานอื่นไป แล้ว หรือผู้เสียหายบางรายอาจได้รับชดใช้คืนความเสียหายแล้วบางส่วน แต่ก็มิได้แสดงพยานหลักฐานแจ้ง แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ จึงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในกระบวนการพิสูจน์ความเสียหายโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ ก่อนที่จะสรุปรวบรวมจัดทำความเห็นเกี่ยวกับความเสียหายของผู้เสียหายเสนอต่อเลขาธิการเพื่อพิจารณา ต่อไป เนื่องจากการยากที่จะทราบถึงความเสียหายที่แท้จริงของผู้ที่อ้างว่าเป็นผู้เสียหายดังกล่าว และหาก พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการแสวงหาพยานหลักฐานดังกล่าวแล้ว แต่ไม่ได้หลักฐานนั้นมา หรือดำเนินการ ล่าช้า ส่งผลให้ผู้ที่ยื่นตนเป็นผู้เสียหายอาจฟ้องร้องหรือร้องเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของพนักงาน เจ้าหน้าที่ ซึ่งการดำเนินการในลักษณะนี้ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อทางราชการแต่อย่างใด

ดังนั้น ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในส่วนของการยื่นเอกสาร พยานหลักฐานประกอบการยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายให้มีความชัดเจน เพื่อให้ การพิสูจน์ความเสียหายของพนักงานเจ้าหน้าที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและเป็นประโยชน์ต่อ ผู้ที่ยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิให้ได้รับการชดใช้คืนความเสียหายอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม

จากการศึกษาค้นคว้ากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ผู้ศึกษาพบว่ามีข้อเสนอแนะ คือ

1. ปัญหาการไม่มีคำนิยามคำว่า “ผู้เสียหาย” ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ควรเพิ่มเติมความต่อไปนี้ ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 “ผู้เสียหาย” หมายความว่า ผู้ได้รับความเสียหายในทางทรัพย์สินจากการกระทำความผิดมูลฐาน หรือเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด มูลฐาน”

2. ปัญหาการไม่มีหลักเกณฑ์การยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ควรกำหนดเพิ่มมาตราเพื่อเป็นหลักเกณฑ์ในพระราชบัญญัติป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ว่า ผู้ซึ่งอ้างเป็นผู้เสียหายในความผิดมูลฐานอาจยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิ ของตนก่อนศาลมีคำสั่ง โดยแสดงให้เห็นพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่า

(1) มีคำพิพากษาในคดีความผิดมูลฐานหรือคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีความผิดมูลฐานนั้น ให้ตนได้รับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ไม่เป็นผล หรือ

(2) มีการร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีในความผิดมูลฐาน หรือเป็นโจทก์ฟ้องคดีความผิดมูลฐาน หรือเป็น โจทก์ฟ้องคดีแพ่งหรือใช้สิทธิเรียกร้องทางแพ่งเกี่ยวเนื่องกับความผิดมูลฐาน เพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน ไว้แล้ว

3. ปัญหาการไม่มีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการดำเนินการในกรณีที่ผู้เสียหายไม่ได้ยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิภายในระยะเวลาที่กำหนด ควรเพิ่มมาตราในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิพื้นระยะเวลาที่กำหนดว่า “ผู้เสียหายจะต้องยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ในกรณีที่ผู้เสียหายไม่สามารถยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิภายในระยะเวลาที่กำหนดสามารถยื่นคำร้องดังกล่าวต่อศาลได้โดยให้เป็นไปตามดุลพินิจของศาล

ผู้เสียหายที่ยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิตามวรรคหนึ่ง ให้มีสิทธิได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเฉพาะทรัพย์สินที่มีอยู่ภายหลังการแบ่งทรัพย์สินก่อนที่ผู้เสียหายยื่นคำขอคุ้มครองสิทธิของตน ทั้งนี้ ไม่กระทบถึงการใดที่ศาล คณะกรรมการธุรกรรม หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการไปแล้ว”

4. ปัญหาการพิสูจน์ความเสียหายที่แท้จริง ควรเพิ่มมาตราในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยกำหนดให้ “ผู้ที่อ้างตนเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดมูลฐานต้องยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิพร้อมเอกสาร หรือพยานหลักฐานต่าง ๆ ที่แสดงรายละเอียดแห่งความเสียหายและจำนวนความเสียหายที่ได้รับจากการกระทำความผิดมูลฐานที่ชัดเจน โดยต้องแสดงให้เห็นพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่า

(1) ต้องมีพยานหลักฐานต่าง ๆ มาแสดงให้เห็นชัดเจน เช่น ใบเสร็จ ใบกำกับภาษี หรือหลักฐานการชำระเงินอื่น ๆ เป็นต้น

(2) พยานหลักฐานในการยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธินั้น ผู้เสียหายต้องไม่ได้รับการชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นตามกฎหมายอื่นแล้ว หรือถ้ามีการชดเชยความเสียหายแล้วบางส่วนจำนวนเงินที่เสียหายต้องเป็นความเสียหายในส่วนที่ไม่สามารถได้รับการชดเชยจากการดำเนินการทางกฎหมายอื่นได้

(3) ผู้เสียหายต้องไม่ได้มีส่วนร่วมในการกระทำความผิด

เอกสารอ้างอิง

วีระพงษ์ บุญโยธาส. กระบวนการยุติธรรมกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2547.

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

ระเบียบคณะกรรมการธุรกรรม ว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2559